

Το Επίσημο Κείμενο της Αγίας και Μεγάλης Συνόδου για το Μυστήριο του Γάμου και τα Κωλύματά του

[Ορθοδοξία](#) / [Αγία και Μεγάλη Σύνοδος](#)

ΤΟ ΜΥΣΤΗΡΙΟΝ ΤΟΥ ΓΑΜΟΥ ΚΑΙ ΤΑ ΚΩΛΥΜΑΤΑ ΑΥΤΟΥ

1. Ο Ορθόδοξος Γάμος

1. Ο θεσμός της οικογενείας ευρίσκεται σήμερα υπό την απειλήν της εκκοσμικεύσεως ως επίσης και του ηθικού σχετικισμού. Η Ορθόδοξος Εκκλησία διδάσκει την ιερότητα του γάμου ως μίαν θεμελιώδη και αδιαμφισβήτητον διδασκαλίαν της Εκκλησίας. Η εν ελευθερία ένωσις μεταξύ ανδρός και γυναικός είναι μία απαραίτητος προϋπόθεσις.
2. Ο γάμος θεωρείται εις την Ορθόδοξον Εκκλησίαν ως ο αρχαιότερος θεσμός θείου δικαίου, διότι εισήχθη συγχρόνως προς την δημιουργίαν των πρώτων ανθρώπων, του Αδάμ και της Εύας (Γεν. β', 23). Η ένωσις αύτη συνεδέθη απ' αρχής όχι μόνον προς την πνευματικήν κοινωνίαν του ζεύγους, του ανδρός και της γυναικός, αλλά και προς την δυνατότητα εξασφαλίσεως της συνεχείας της ζωής του ανθρωπίνου γένους. Ούτως, ο γάμος ανδρός και

γυναικός ευλογηθείς εν τω παραδείσω κατέστη εν ιερόν μυστήριον, το οποίον αναφέρεται εις την Καινήν Διαθήκην, ότε ο Χριστός ετέλεσε το «πρώτον σημείον» δια της μεταβολής του ύδατος εις οίνον εις τον εν Κανά της Γαλιλαίας γάμον, αποκαλύπτων ούτω την δόξαν αυτού (Ιωάν. β', 11). Το μυστήριον του ακαταλύτου δεσμού μεταξύ ανδρός και γυναικός είναι εικών της ενώσεως Χριστού και Εκκλησίας (Εφεσ. ε', 32).

3. Η χριστοκεντρική λοιπόν τυπολογία του μυστηρίου του γάμου εξηγεί την υπό του επισκόπου η πρεσβυτέρου ευλογίαν του ιερού δεσμού δι' ειδικής ευχής (ιερολογίας), διο και ο άγιος Ιγνάτιος ο Θεοφόρος, εις την προς τον Πολύκαρπον Σμύρνης Επιστολήν αυτού, ετόνιζεν, ότι οι προσερχόμενοι εις γάμου κοινωνίαν πρέπει «μετά γνώμης του επισκόπου την ένωσιν ποιείσθαι, ίνα ο γάμος η κατά Κύριον και μη κατ' επιθυμίαν (= ανθρωπίνην). Πάντα εις τιμήν Θεού γινέσθω» (V, 2). Ούτω, τόσον η ιερότης του θεοσυστάτου δεσμού, όσον και το υψηλόν πνευματικόν περιεχόμενον της εγγάμου συζυγίας εξηγούν την αξίωσιν, ώστε να αναδειχθή «τίμιος ο γάμος και η κοίτη αμίαντος» (Εβρ. ιγ', 4), διο και απεδοκιμάζετο οιαδήτις προσβολή της καθαρότητος αυτού (Εφεσ. ε', 2-5. Α' Θεσσ. δ', 4. Εβρ. ιγ', 4 κ.α.).
4. Η εν Χριστώ ένωσις ανδρός και γυναικός συνιστά μίαν μικράν εκκλησίαν η μίαν εικόνα της Εκκλησίας. Η ένωσις αύτη δια της ευλογίας του Θεού υψούται εις υψηλότερον βαθμόν, διότι η κοινωνία είναι υπεροχωτέρα της ατομικής υπάρξεως, αφού τους εισάγει εις την τάξιν της Βασιλείας της παναγίας Τριάδος. Απαραίτητος προϋπόθεσις δια τον γάμον είναι η πίστις εις τον Ιησούν Χριστόν, μία πίστις, την οποίαν οφείλουν να αποδέχωνται ο νυμφίος και η νύμφη, ο ανήρ και η γυνή. Άλλωστε, το θεμέλιον της ενότητος του γάμου είναι η εν Χριστώ ενότης, ίνα, δια της υπό του αγίου Πνεύματος ευλογίας της συζυγικής αγάπης, δυνηθή το ζεύγος να αντανακλά την αγάπην Χριστού και Εκκλησίας ως μυστηρίου της Βασιλείας του Θεού, της αιωνίου ζωής του ανθρώπου εν τη αγάπη του Θεού.
5. Η προστασία της ιερότητος του μυστηρίου του γάμου υπήρξε πάντοτε ιδιαζόντως σημαντική δια την προστασίαν της Οικογενείας, η οποία ακτινοβολεί την κοινωνίαν των συζευγνυμένων προσώπων τόσον εις την Εκκλησίαν, όσον και εις την όλην κοινωνίαν. Ούτως, η δια του μυστηρίου του γάμου επιτυγχανομένη κοινωνία προσώπων λειτουργεί όχι απλώς ως μία συμβατική φυσική σχέσις, αλλά και ως μία ουσιαστική και δημιουργική πνευματική δύναμις δια του ιερού θεσμού της Οικογενείας. Αύτη βεβαιώνει την προστασίαν και την παιδείαν των τέκνων τόσον εις την πνευματικήν αποστολήν της Εκκλησίας, όσον και εις την λειτουργίαν της κοινωνίας.
6. Η Εκκλησία αντιμετώπιζε πάντοτε μετά της αναγκαίας αυστηρότητος και της δεούσης ποιμαντικής ευαισθησίας, κατά το υπόδειγμα της επιεικειάς του

αποστόλου των εθνών Παύλου (Ρωμ. ζ', 2-3. Α' Κορ. ζ', 12-15, 39 κ.α.), τόσον τάς θετικές προϋποθέσεις (διαφορά φύλου, νόμιμος ηλικία κ.α.), όσον και τάς αρνητικές προϋποθέσεις (συγγένεια εξ αίματος και εξ αγχιστείας, πνευματική συγγένεια, υπάρχων γάμος, ετεροθρησκεία κ.α.) δια την σύναψιν γάμου. Η ποιμαντική ευαισθησία ήτο αναγκαία όχι μόνον διότι η βιβλική παράδοσις καθορίζει την σχέσιν του φυσικού δεσμού του γάμου μετά του μυστηρίου της Εκκλησίας, αλλά και διότι η εκκλησιαστική πράξις δεν αποκλείει την πρόσληψιν ωρισμένων περί γάμου αρχών του ελληνορωμαϊκού φυσικού Δικαίου, αι οποίαι προβάλλουν τον δεσμόν του γάμου ανδρός και γυναικός ως «*θείου τε και ανθρωπίνου δικαίου κοινωνίαν*»(Μοδεστίνος) και είναι συμβαταί προς την αποδιδομένην υπό της Εκκλησίας ιερότητα εις το μυστήριον του γάμου.

7. Υπό τας τοσούτον δυσχερείς συγχρόνους συνθήκας δια το μυστήριον του γάμου και δια τον ιερόν θεσμόν της Οικογενείας, οι επίσκοποι και οι ποιμένες οφείλουν να αναπτύξουν σύντονον εργασίαν εις τον ποιμαντικόν τομέα δια να προστατεύσουν τους πιστούς πατρικώς, συμπαριστάμενοι εις αυτούς, δια να ενισχύσουν την κλονισθείσαν ελπίδα αυτών εκ των ποικίλων δυσχερειών, θεμελιούντες τον θεσμόν της Οικογενείας επί ακλονήτων θεμελίων, τα οποία ούτε η βροχή, ούτε οι ποταμοί, ούτε οι άνεμοι δύνανται να καταστρέψουν, αφού τα θεμέλια ταύτα είναι η πέτρα, η δε πέτρα είναι ο Χριστός (Ματθ. ζ',25).
8. Το τιθέμενον σήμερον εν τη κοινωνία ζήτημα είναι ο γάμος, ο οποίος είναι το κέντρον της Οικογενείας και η Οικογένεια δικαιώνει τον γάμον. Η ασκουμένη εις τον σύγχρονον κόσμον πίεσις δια την αναγνώρισιν νέων μορφών συμβιώσεως αποτελεί μίαν πραγματικήν απειλήν δια τους ορθοδόξους χριστιανούς. Η κρίσις του θεσμού του γάμου και της Οικογενείας εις διαφόρους μορφάς ανησυχεί βαθέως την Ορθόδοξον Εκκλησίαν όχι μόνον ένεκα των αρνητικών συνεπειών εις την δομήν της κοινωνίας, αλλά και ένεκα της απειλής δια τας ειδικωτέρας σχέσεις εις τους κόλπους της παραδοσιακής Οικογενείας. Κύρια θύματα των τάσεων αυτών είναι το ζεύγος και ιδιαιτέρως τα τέκνα, διότι δυστυχώς αυτά υφίστανται συνήθως εκ της παιδικής ήδη ηλικίας αυτών το μαρτύριον, καίτοι ουδεμίαν έχουν ευθύνην δι' αυτό.
9. Ο νομίμως καταγεγραμμένος πολιτικός γάμος μεταξύ ανδρός και γυναικός δεν έχει μυστηριακόν χαρακτήρα, αποτελεί απλήν πράξιν συμβιώσεως κυρωθείσαν υπό του κράτους, διάφορον προς τον ευλογούμενον υπό του Θεού και της Εκκλησίας γάμον. Τα συνάπτοντα πολιτικόν γάμον μέλη της Εκκλησίας πρέπει να αντιμετωπίζωνται μετά ποιμαντικής ευθύνης, η οποία επιβάλλεται δια να κατανοήσουν την αξίαν του μυστηρίου του γάμου και των εξ αυτού απορρεουσών ευλογιών δι' αυτούς.

10. Η Εκκλησία δεν αποδέχεται δια τα μέλη αυτής σύμφωνα συμβιώσεως του αυτού η ετέρου φύλου και πάσαν άλλην μορφήν συμβιώσεως, διαφόρου του γάμου. Η Εκκλησία πρέπει να καταβάλλη πάσας τας δυνατάς ποιμαντικές προσπάθειάς, ώστε τα παρεκκλίνοντα μέλη αυτής εις τοιαύτας μορφάς συμβιώσεως να δυνηθούν να κατανοήσουν την πραγματική έννοιαν της μετανοίας και της ευλογημένης υπό της Εκκλησίας αγάπης.

Αι βαρύταται συνέπειαι της κρίσεως ταύτης εκφράζονται δια της επικινδύνου αυξήσεως του αριθμού των διαζυγίων, των αμβλώσεων και πολλών άλλων εσωτερικών προβλημάτων εις την οικογενειακήν ζωήν. Αι συνέπειαι αύται είναι μία μεγάλη πρόκλησις δια την αποστολήν της Εκκλησίας εις τον σύγχρονον κόσμον, διο και οι ποιμένες της Εκκλησίας οφείλουν να καταβάλλουν πάσαν δυνατήν προσπάθειαν δια την αντιμετώπισιν των προβλημάτων αυτών. Η Ορθόδοξος Εκκλησία καλεί εν αγάπη τα τέκνα αυτής και όλους τους ανθρώπους καλής θελήσεως να υπερασπισθούν την πιστότητα εις την ιερότητα της Οικογενείας.

II. Κωλύματα Γάμου και εφαρμογή της Οικονομίας

1. Σχετικώς με τα κωλύματα γάμου λόγω εξ αίματος, εξ αγχιστείας, εξ υιοθεσίας και πνευματικής συγγενείας ισχύει ο,τι προβλέπεται υπό των ιερών κανόνων (53 και 54 της Πενθέκτης Οικουμενικής Συνόδου) και της συνωδά

τούτοις εκκλησιαστικής πράξεως, ως αυτή εφαρμόζεται σήμερα εις τας κατά τόπους αυτοκεφάλους Ορθοδόξους Εκκλησίας, καθορίζεται δε και περιγράφεται εν τοις Καταστατικοίς Χάρταις αυτών και ταις σχετικαίς συνοδικαίς αποφάσεσιν αυτών.

2. Περί του μη αμετακλήτως λυθέντος η ακυρωθέντος γάμου και του προϋπάρξαντος τρίτου, ισχύει ότι συνιστούν απόλυτα κωλύματα προς σύναψιν γάμου, συμφώνως προς την κατηγορηματικώς καταδικάζουσαν την διγαμίαν και τον τέταρτον γάμον Ορθοδόξον κανονικήν παράδοσιν.
3. Συμφώνως προς τους ιερούς κανόνας κωλύεται κατ' ακρίβειαν η ιερολόγησις γάμου μετά την μοναχικήν κουράν (καν. 16 της Δ' Οικουμενικής Συνόδου και 44 της Πενθέκτης εν Τρούλλω Συνόδου).
4. Η ιερωσύνη αυτή καθ' αυτήν δεν αποτελεί κώλυμα γάμου, αλλ' όμως, συμφώνως προς την ισχύουσαν κανονικήν παράδοσιν (κανών 3 της Πενθέκτης εν Τρούλλω Συνόδου) μετά την χειροτονίαν κωλύεται η σύναψις γάμου.
  1. Περί των μικτών γάμων Ορθοδόξων μεθ' ετεροδόξων και μη Χριστιανών ήχθη εις την απόφασιν, όπως
  2. ο γάμος Ορθοδόξων μεθ' ετεροδόξων κωλύεται κατά κανονικήν ακρίβειαν (κανών 72 της Πενθέκτης εν Τρούλλω Συνόδου).
- Η δυνατότης εφαρμογής της εκκλησιαστικής οικονομίας ως προς τα κωλύματα γάμου δέον όπως να αντιμετωπίζεται υπό της Ιεράς Συνόδου εκάστης αυτοκεφάλου Ορθοδόξου Εκκλησίας, συμφώνως προς τας αρχάς των ιερών κανόνων, εν πνεύματι ποιμαντικής διακρίσεως, επί τω σκοπώ της σωτηρίας του ανθρώπου.
6. ο γάμος Ορθοδόξων μετά μη χριστιανών κωλύεται απολύτως κατά κανονικήν ακρίβειαν.

Η κατά την εφαρμογήν της περί κωλυμάτων γάμου εκκλησιαστικής παραδόσεως πράξις δέον να λαμβάνη υπ' όψιν και τας διατάξεις της εκασταχού σχετικής κρατικής νομοθεσίας, άνευ υπερβάσεως των ορίων της εκκλησιαστικής οικονομίας.

† ο Κωνσταντινουπόλεως Βαρθολομαίος, Πρόεδρος

† ο Αλεξανδρείας Θεόδωρος

† ο Ιεροσολύμων Θεόφιλος

† ο Σερβίας Ειρηναίος

† ο Ρουμανίας Δανιήλ

- † ο Νέας Ιουστινιανής και πάσης Κύπρου Χρυσόστομος
- † ο Αθηνών και πάσης Ελλάδος Ιερώνυμος
- † ο Βαρσοβίας και πάσης Πολωνίας Σάββας
- † ο Τιράνων και πάσης Αλβανίας Αναστάσιος
- † ο Πρέσοβ και πάσης Τσεχίας και Σλοβακίας Ραστισλάβ

Αντιπροσωπεία Οικουμενικού Πατριαρχείου

- † ο Καρελίας και πάσης Φιλλανδίας Λέων
- † ο Ταλλίνης και πάσης Εσθονίας Στέφανος
- † ο Γέρων Περγάμου Ιωάννης
- † ο Γέρων Αμερικής Δημήτριος
- † ο Γερμανίας Αυγουστίνος
- † ο Κρήτης Ειρηναίος
- † ο Ντένβερ Ησαΐας
- † ο Ατλάντας Αλέξιος
- † ο Πριγκηποννήσων Ιάκωβος
- † ο Προικοννήσου Ιωσήφ
- † ο Φιλαδελφείας Μελίτων
- † ο Γαλλίας Εμμανουήλ
- † ο Δαρδανελλίων Νικήτας
- † ο Ντητρόϊτ Νικόλαος
- † ο Αγίου Φραγκίσκου Γεράσιμος
- † ο Κισάμου και Σελίνου Αμφιλόχιος
- † ο Κορέας Αμβρόσιος

† ο Σηλυβρίας Μάξιμος

† ο Αδριανουπόλεως Αμφιλόχιος

† ο Διοκλείας Κάλλιστος

† ο Ιεραπόλεως Αντώνιος, επί κεφαλής των Ουκρανών Ορθοδόξων εν ΗΠΑ

† ο Τελμησσού Ιώβ

† ο Χαριουπόλεως Ιωάννης, επί κεφαλής της Πατριαρχικής Εξαρχίας των εν τη Δυτική Ευρώπη Ορθοδόξων Παροικιών Ρωσικής Παραδόσεως

† ο Νύσσης Γρηγόριος, επί κεφαλής των Καρπαθορρώσων Ορθοδόξων εν ΗΠΑ

Αντιπροσωπεία Πατριαρχείου Αλεξανδρείας

† ο Γέρων Λεοντοπόλεως Γαβριήλ

† ο Ναϊρόμπι Μακάριος

† ο Καμπάλας Ιωνάς

† ο Ζιμπάμπουε και Αγκόλας Σεραφείμ

† ο Νιγηρίας Αλέξανδρος

† ο Τριπόλεως Θεοφύλακτος

† ο Καλής Ελπίδος Σέργιος

† ο Κυρήνης Αθανάσιος

† ο Καρθαγένης Αλέξιος

† ο Μουάνζας Ιερώνυμος

† ο Γουϊνέας Γεώργιος

† ο Ερμουπόλεως Νικόλαος

† ο Ειρηνουπόλεως Δημήτριος

† ο Ιωαννουπόλεως και Πρετορίας Δαμασκηνός

† ο Άκκρας Νάρκισσος

† ο Πτολεμαΐδος Εμμανουήλ

† ο Καμερούν Γρηγόριος

† ο Μέμφιδος Νικόδημος

† ο Κατάγκας Μελέτιος

† ο Μπραζαβίλ και Γκαμπόν Παντελεήμων

† ο Μπουρούντι και Ρουάντας Ιννοκέντιος

† ο Μοζαμβίκης Χρυσόστομος

† ο Νιέρι και Όρους Κένυας Νεόφυτος

Αντιπροσωπεία Πατριαρχείου Ιεροσολύμων

† ο Φιλαδελφείας Βενέδικτος

† ο Κωνσταντίνης Αρίσταρχος

† ο Ιορδάνου Θεοφύλακτος

† ο Ανθηδώνος Νεκτάριος

† ο Πέλλης Φιλούμενος

Αντιπροσωπεία Εκκλησίας Σερβίας

† ο Αχρίδος και Σκοπίων Ιωάννης

† ο Μαυροβουνίου και Παραθαλασσίας Αμφιλόχιος

† ο Ζάγκρεμπ και Λιουμπλιάνας Πορφύριος

† ο Σιρμίου Βασίλειος

† ο Βουδιμίου Λουκιανός

† ο Νέας Γκρατσάνιτσας Λογγίνος

† ο Μπάτσκα Ειρηναίος

† ο Σβορνικίου και Τούζλας Χρυσόστομος
† ο Ζίτσης Ιουστίνος
† ο Βρανίων Παχώμιος
† ο Σουμαδίας Ιωάννης
† ο Μπραγιτσέβου Ιγνάτιος
† ο Δαλματίας Φώτιος
† ο Μπίχατς και Πέτροβατς Αθανάσιος
† ο Νίκσιτς και Βουδίμλιε Ιωαννίκιος
† ο Ζαχουμίου και Ερζεγοβίνης Γρηγόριος
† ο Βαλιέβου Μιλούτιν
† ο εν Δυτική Αμερική Μάξιμος
† ο εν Αυστραλία και Νέα Ζηλανδία Ειρηναίος
† ο Κρούσεβατς Δαΐδ
† ο Σλαυονίας Ιωάννης
† ο εν Αυστρία και Ελβετία Ανδρέας
† ο Φραγκφούρτης και εν Γερμανία Σέργιος
† ο Τιμοκίου Ιλαρίων

Αντιπροσωπεία Εκκλησίας Ρουμανίας

† ο Ιασίου και Μολδαβίας και Μπουκοβίνης Θεοφάνης
† ο Σιμπίου και Τρανσυλβανίας Λαυρέντιος
† ο Βαντ, Φελεάκ και Κλουζ και Κλουζ, Άλμπας, Κρισάνας και Μαραμούρες Ανδρέας
† ο Κραϊόβας και Ολτενίας Ειρηναίος
† ο Τιμισοάρας και Βανάτου Ιωάννης

† ο εν Δυτική και Νοτίω Ευρώπη Ιωσήφ
† ο εν Γερμανία και Κεντρική Ευρώπη Σεραφείμ
† ο Τιργοβιστίου Νήφων
† ο Άλμπα Ιούλια Ειρηναίος
† ο Ρώμαν και Μπακάου Ιωακείμ
† ο Κάτω Δουνάβεως Κασσιανός
† ο Αράντ Τιμόθεος
† ο εν Αμερική Νικόλαος
† ο Οράντεα Σωφρόνιος
† ο Στρεχαΐας και Σεβερίνου Νικόδημος
† ο Τουλσέας Βησσαρίων
† ο Σαλάζης Πετρώνιος
† ο εν Ουγγαρία Σιλουανός
† ο εν Ιταλία Σιλουανός
† ο εν Ισπανία και Πορτογαλία Τιμόθεος
† ο εν Βορείω Ευρώπη Μακάριος
† ο Πλοεστίου Βαρλαάμ, Βοηθός παρά τω Πατριάρχη
† ο Λοβιστέου Αιμιλιανός, Βοηθός παρά τω Αρχιεπισκόπω Ριμνικίου
† ο Βικίνης Ιωάννης Κασσιανός, Βοηθός παρά τω Αρχιεπισκόπω εν Αμερική

Αντιπροσωπεία Εκκλησίας Κύπρου

† ο Πάφου Γεώργιος
† ο Κιτίου Χρυσόστομος
† ο Κυρηνείας Χρυσόστομος

† ο Λεμεσού Αθανάσιος
† ο Μόρφου Νεόφυτος
† ο Κωνσταντίας - Αμμοχώστου Βασίλειος
† ο Κύκκου και Τηλλυρίας Νικηφόρος
† ο Ταμασού και Ορεινής Ησαΐας
† ο Τριμθούντος και Λευκάρων Βαρνάβας
† ο Καρπασίας Χριστοφόρος
† ο Αρσινόης Νεκτάριος
† ο Αμαθούντος Νικόλαος
† ο Λήδρας Επιφάνιος
† ο Χύτρων Λεόντιος
† ο Νεαπόλεως Πορφύριος
† ο Μεσαορίας Γρηγόριος

Αντιπροσωπεία Εκκλησίας Ελλάδος

† ο Φιλίππων, Νεαπόλεως και Θάσου Προκόπιος
† ο Περιστερίου Χρυσόστομος
† ο Ηλείας Γερμανός
† ο Μαντινείας και Κυνουρίας Αλέξανδρος
† ο Άρτης Ιγνάτιος
† ο Διδυμοτείχου, Ορεστιάδος και Σουφλίου Δαμασκηνός
† ο Νικαίας Αλέξιος
† ο Ναυπάκτου και Αγίου Βλασίου Ιερόθεος
† ο Σάμου και Ικαρίας Ευσέβιος

† ο Καστορίας Σεραφείμ

† ο Δημητριάδος και Αλμυρού Ιγνάτιος

† ο Κασσανδρείας Νικόδημος

† ο Ύδρας, Σπετσών και Αιγίνης Εφραίμ

† ο Σερρών και Νιγρίτης Θεολόγος

† ο Σιδηροκάστρου Μακάριος

† ο Αλεξανδρουπόλεως Άνθιμος

† ο Νεαπόλεως και Σταυρουπόλεως Βαρνάβας

† ο Μεσσηνίας Χρυσόστομος

† ο Ιλίου, Αχαρνών και Πετρουπόλεως Αθηναγόρας

† ο Λαγκαδά, Λητής και Ρεντίνης Ιωάννης

† ο Νέας Ιωνίας και Φιλαδελφείας Γαβριήλ

† ο Νικοπόλεως και Πρεβέζης Χρυσόστομος

† ο Ιερισσού, Αγίου Όρους και Αρδαμερίου Θεόκλητος

Αντιπροσωπεία Εκκλησίας Πολωνίας

† ο Λουτζ και Πόζναν Σίμων

† ο Λούμπλιν και Χελμ Άβελ

† ο Μπιαλίστοκ και Γκντάνσκ Ιάκωβος

† ο Σιεμιατίτσε Γεώργιος

† ο Γκορλίτσε Παΐσιος

Αντιπροσωπεία Εκκλησίας Αλβανίας

† ο Κορυτσάς Ιωάννης

† ο Αργυροκάστρου Δημήτριος

† ο Απολλωνίας και Φίερ Νικόλαος

† ο Ελμπασάν Αντώνιος

† ο Αμαντίας Ναθαναήλ

† ο Βύλιδος Άστιος

Αντιπροσωπεία Εκκλησίας Τσεχίας και Σλοβακίας

† ο Πράγας Μιχαήλ

† ο Σούμπερκ Ησαΐας

<http://bitly.com/28Yj3FZ>